

Sygn. akt II CSK 542/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 maja 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Pietrzykowski (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Bogumiła Ustjanicz
SSN Marian Kocon

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Jednostki Wojskowej nr [...] , Szefa
Rejonowego Zarządu Infrastruktury B.
i Komendanta [...] Wojskowego Oddziału Gospodarczego -
Jednostki Wojskowej nr [...] przeciwko E.L.
o zobowiązanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 5 maja 2016 r.,
skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 5 lutego 2015 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Skarb Państwa - Jednostka Wojskowa nr [...], Szef Rejonowego Zarządu infrastruktury B., Komendant [...] Wojskowego Oddziału Gospodarczego - Jednostki Wojskowej nr [...] wniósł powództwo przeciwko E. L. o zobowiązanie.

Sąd Okręgowy w Ł. wyrokiem z dnia 14 maja 2014 r. zobowiązał pozwaną do przywrócenia do stanu pierwotnego tarczy sterującej przez wykonanie remontu przez Specjalistyczne Wojskowe Zakłady Lotnicze [...] Spółkę Akcyjną w sposób określony w sentencji wyroku w terminie 30 dni od uprawomocnienia się wyroku, zasądził od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa 7 985,76 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu, przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego radcy prawnemu K. M. kwotę 8 856 zł brutto z tytułu kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu.

Sąd Okręgowy ustalił, że w sporządzonej w listopadzie 2007 r. ekspertyzie technicznej wskazano, iż komin o wysokości 20 m znajdujący się przy budynku na terenie Jednostki Wojskowej nr [...] w bezpośrednim sąsiedztwie prac prowadzonych przy trzecim kominie nie spełnia wymagań technicznych i wytrzymałościowych oraz nie może być dalej bezpiecznie eksploatowany i do czasu wykonania prac remontowych komin powinien być wyłączony z eksploatacji, a teren powinien być ogrodzony oraz oznaczony tablicami ostrzegającymi o zagrożeniu. W 2007 r. wykonano remont komina polegający na jego malowaniu i częściowym wzmocnieniu konstrukcji, jednakże obiekt nadal nie spełniał warunków technicznych i była konieczna jego pilna wymiana. W dniu 14 lipca 2009 r. Rejonowy Zarząd Infrastruktury w B. zawarł z pozwaną prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą K. umowę w sprawie opracowania dokumentacji projektowej oraz wykonania m.in. wymiany 3 kominów stalowych na terenie Jednostki Wojskowej nr [...]. Opracowany przez wykonawcę projekt prac budowlanych przy kominie stalowym zakładał jego demontaż przez zawieszenie liny stalowej na wysokości około 18 m i doczepienie dolnego końca liny do spychacza. Wykonawca zobowiązał się do uzyskania decyzji o pozwoleniu na budowę i pozwolenia na prowadzenie prac konserwatorskich i do zapewnienia ochrony mienia znajdującego się na terenie budowy przed zniszczeniem lub uszkodzeniem oraz przyjął na siebie

ciężar pokrycia szkód powstałych z jego winy w trakcie prowadzonych robót niezwiązanych z przedmiotem umowy. Dnia 23 lipca 2009 r. pozwana ubezpieczyła się w PZU S.A. od odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością w zakresie robót budowlanych w okresie od dnia 29 lipca 2009 r. do dnia 28 lipca 2010 r. Przy demontażu dwóch kominów wykonawcy na jego prośbę używany był dobrowolnie spychacz należący do Wojskowej Administracji Koszar. W bezpośrednim sąsiedztwie prac prowadzonych przy trzecim kominie były ułożone drewniane skrzynie będące przeważnie w złym stanie technicznym. Wykonawca nie zwracał się do inwestora ani o udzielenie informacji co się w tych skrzyniach znajduje ani o ich usunięcie z terenu budowy. Jednakże P. D., będący „osobą decyzyjną” w firmie K., próbował zajrzeć do otwartych skrzyń i wówczas zwrócono mu uwagę, że jest to mienie wojskowe i nie można tam zaglądać. W czasie prac w dniu 4 grudnia 2009 r. na terenie budowy nie był obecny jej kierownik ani P. D., a nadzór nad demontażem powierzono brygadziście, który nie miał w tym zakresie formalnych uprawnień. Przed przystąpieniem do prac nie upewniono się, czy wykonawcy zostanie udostępniony ciężki sprzęt. Po demontażu drabiny komin zaczął się chwiać. Pracownicy wykonawcy bezskutecznie próbowali uzyskać ciężki sprzęt od osób znajdujących się na terenie jednostki. P. D. telefonicznie polecił brygadziście podjęcie próby przewrócenia komina „siłą własnych rąk”. Pracownicy pociągnęli za linę przyczepioną do górnej części komina, który przewrócił się, a upadając zahaczył o jedną z drewnianych skrzyń, powodując jej uszkodzenie wraz ze znajdującą się w niej tarczą sterującą.

Sąd Okręgowy uznał, że powód wykazał przesłanki odpowiedzialności pozwanej przewidziane w art. 471 k.c. Podkreślił, że pozwana nie wzruszyła wynikającego z tego przepisu domniemania winy. Nie uwzględnił podniesionego przez pozwaną zarzutu przyczynienia się powoda do wyrządzonej szkody przez pozostawienie skrzyń ze sprzętem wojskowym na terenie budowy, niepoinformowanie wykonawcy o zawartości skrzyń oraz odmowie udostępnienia ciężkiego sprzętu w dniu 4 grudnia 2009 r.

Pozwana wniosła apelację od wyroku Sądu Okręgowego, zaskarżając go w całości.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 5 lutego 2015 r. oddalił apelację, zasądził od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 5 400 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego oraz przyznał radcy prawnemu K. M. kwotę 6 642 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym. Uznał, że pominięcie wniosku dowodowego pozwanej o zobowiązanie powoda do złożenia do akt sprawy minimalnych wojskowych wymagań organizacyjno-użytkowych dla zadania inwestycyjnego, realizowanego na podstawie umowy stron z dnia 14 lipca 2009 r., było uzasadnione, skoro zgodnie z § 28 ust. 4 obowiązującej w czasie realizacji umowy decyzji nr 7/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 stycznia 2008 r. w sprawie zasad opracowywania i realizacji centralnych planów rzeczowych (Dz.Urz. MON z 2008 r. Nr 1, poz. 6; dalej: „decyzja MON”) takich wymagań nie sporządza się dla zadań inwestycyjnych, których potrzeba realizacji wynika wyłącznie ze stanu technicznego infrastruktury. Nie podzielił zarzutu naruszenia art. 362 k.c., szkoda nie wynikała bowiem z zawalenia się komina na skutek jego złego stanu technicznego, ale była wynikiem wadliwego wykonania umowy przez pozwaną. Przyjął, że trudno lokalizację skrzyń z mieniem wojskowym na terenie budowy powiązać adekwatnym związkiem przyczynowym ze szkodą. Podkreślił, że skoro ekspertyza techniczna z 2007 r. była znana pozwanej przed przystąpieniem do demontażu komina w dniu 4 grudnia 2009 r., otwarte pozostaje pytanie, dlaczego pozwana nic nie uczyniła w celu usunięcia lub dodatkowego zabezpieczenia skrzyń, o których lokalizacji i zawartości (mienie wojskowe) wiedziała i do ochrony których była obowiązana zgodnie z umową.

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego, zaskarżając go w całości i zarzucając prawa materialnego, mianowicie art. 362 k.c., § 28 ust. 4 decyzji MON i art. 471 k.c. oraz naruszenie przepisów postępowania, mianowicie art. 217 § 3 i art. 387 § 1 i 2¹ w związku z art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 362 k.c., jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu

stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron. Przyczynienie się poszkodowanego do powstania lub zwiększenia szkody wymaga oceny, że zachowanie się poszkodowanego pozostaje w normalnym związku przyczynowym ze szkodą. Sąd Apelacyjny dokonał wprowadzenia takiej oceny, jednakże w skardze kasacyjnej trafnie zakwestionowano jej prawidłowość. Nie można w szczególności podzielić stanowiska Sądu Apelacyjnego, że to pozwaną obciążał obowiązek usunięcia lub dodatkowego zabezpieczenia skrzyń, o których lokalizacji i zawartości wiedziała. Należy w związku z tym zdecydowanie podkreślić, że przechowywanie wartościowego sprzętu wojskowego w skrzyniach, będących przeważnie w złym stanie technicznym i znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie komina, który groził zawaleniem się, było ze strony powódki obiektywnie nieprawidłowe oraz co najmniej lekkomyślne i w konsekwencji mogło uzasadniać ocenę, że powódka przyczyniła się do szkody. Ocena zaś, jakoby pozwana wiedziała o zawartości skrzyń, pozostaje w sprzeczności z dokonanymi przez Sąd *meriti* ustaleniami faktycznymi, z których wynika, że pracownicy powódki nie pozwolili P. D. zaglądać do otwartych skrzyń. Nie można w konsekwencji podzielić stanowiska Sądu Apelacyjnego, że szkoda wyrządzona w mieniu powódki była wyłączonym następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność pozwana.

Trafny jest podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego, mogącego mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a polegającego na pominięciu wniosku dowodowego pozwanej co do zobowiązania powódki do załączenia w poczet niniejszego materiału dowodowego minimalnych wojskowych wymagań organizacyjno-użytkowych dla zadania inwestycyjnego zrealizowanego na podstawie decyzji MON. Stanowisko Sądu Apelacyjnego, że według § 28 ust. 4 decyzji MON minimalnych wojskowych wymagań organizacyjno-użytkowych nie sporządza się dla zadań inwestycyjnych, których potrzeba realizacji wynika wyłącznie ze stanu technicznego infrastruktury, jest oczywiście nietrafne i wynika z posłużenia się przez Sąd tekstem rozważanej decyzji w brzmieniu nadanym dnia 15 lutego 2012 r. (Dz.Urz. MON z 2012 r., poz. 37), a nie w brzmieniu pierwotnym, obowiązującym w 2009 r. (Dz.Urz. MON z 2008 r., Nr 1, poz. 6).

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

kc

aj